

Strateško predviđanje i budućnost ranog djetinjstva u doba nakon pandemije kovida 19

- ▷ *Pandemija snažno utiče na porodice, ali otvara politički prostor za nove ideje.*
- ▷ *U strateškom predviđanju razmatraju se perspektive i daljnji koraci.*
- ▷ *U izvještaju s kraja 2019. predviđa se stanje sektora vaspitanja i obrazovanja u ranom djetinjstvu za deset godina.*

Džo Voters

(Joe Waters)

suosnivač i glavni izvršni direktor organizacije *Capita* Grinvil, Južna Karolina, SAD

Koje će posljedice u narednim godinama pandemija kovida 19 imati na djecu i porodice? Starateljima koji strahuju od gubitka prihoda moglo bi biti teže da odgovore na potrebe svoje djece. Osim toga, moglo bi se dodatno narušiti povjerenje u državne institucije, od čijih socijalnih usluga zavise mnoge porodice. Uz sve to, ograničene mogućnosti putovanja do mjesta pružanja socijalnih usluga mogle bi pogoršati postojeće nejednakosti.

Međutim, promjene koje je donijela pandemija otvorile su politički prostor za ubrzanje napretka i uvođenje novih rješenja. Moja organizacija *Capita*, sada već u dvogodišnjem partnerstvu sa Fondacijom *KnowledgeWorks*, primjenjuje pristup 'strateškog predviđanja' kako bismo prepoznali društvene promjene na svjetskom nivou i predvidjeli posljedice tih promjena na dobrobit djece i njihovih porodica.

U oktobru 2019. objavili smo izvještaj pod naslovom *Foundations for Flourishing Futures: A look ahead for young children and families* (Temelji svijetle budućnosti: predviđanja u kontekstu djece i porodica). Njime smo željeli da predvidimo pitanja koja će za deset godina uticati na djecu širom svijeta i donosiocima odluka ponudimo ideje za rad u periodu nakon pandemije.

Cilj strateškog predviđanja jeste razmatranje mogućnosti za budućnost i podsticanje zainteresovanih strana da ih u svom radu koriste. U procesu strateškog predviđanja ispituju se pretpostavke, istražuju aktuelna kretanja i kreativno razmatraju različita rješenja, pa i za situacije u budućnosti koje nam se danas možda ne čine tako vjerovatnima.

Za potrebe našeg izvještaja istraživački tim Fondacije *KnowledgeWorks* primijenio je prvi put metodologiju strateškog predviđanja na sektor vaspitanja i obrazovanja u ranom djetinjstvu. Iz dosadašnjeg iskustva u izradi desetogodišnjih prognoza za sektor obrazovanja znalo se da će za ovaj izvještaj biti potrebno proučavanje šireg raspona literature i intervjuisati stručnjake iz brojnih oblasti, uključujući pedijatriju, sociologiju, demografiju, vaspitanje i obrazovanje u ranom djetinjstvu, javne politike, filozofiju i etiku u tehnologiji.

Artefakti budućnosti

U izvještaju je utvrđeno pet okvirnih područja u kojima će se morati preduzeti mjere kako bi za djecu i njihove porodice naredna decenija bila što bolja.

1. **Zdravstvena statistika:** nove tehnologije i nove spoznaje o zdravlju na nivou zajednice mijenjaju načine na koje procjenjujemo i podržavamo dobrobit djece i porodice.
2. **Učenje u doba čestih promjena:** društvena i ekonomska nesigurnost i nova istraživanja o važnosti socijalnih odnosa utiču na pristupe ranom učenju.
3. **Nedostaci autonomije:** nova razmišljanja o autonomiji djece i sve dublje društvene nejednakosti stvaraju međukulturnu i međugeneracijsku napetost te povećavaju razlike među djecom u slobodi izražavanja.
4. **Promjene porodičnih i društvenih struktura:** potporne strukture i izvori informacija mijenjaju se, a s njima i način na koji raznolike porodične zajednice donose odluke o izboru resursa.
5. **Naglasak na brizi:** novo stanje u ekonomiji i zapošljavanju te starenje stanovništva stavlja u probu društvene vrijednosti i strukture za staranje.

U kontekstu tih pet područja u izvještaju se razmatraju različiti 'artefakti budućnosti'. Tim idejama za budućnost želimo sve podstaći na razmišljanje o tome treba li da ih što brže ostvarimo i s kojim ćemo se poteškoćama pritom suočavati. Kao primjer navodimo tri 'artefakta' opisana u izvještaju.

Kao prvo, zamislite oglas za radno mjesto 'pedijatrijskog urbanističkog planera'. Ta osoba pomagala bi službenicima i donosiocima odluka na nivou grada ili opštine da prenesu znanstvene podatke o dječjem razvoju i dobrobiti u predloge za razvoj javnog prevoza ili oblikovanje javnih prostora.

Kao drugo, pokušajte zamisliti univerzalan program kućnih posjeta koji bi finansirala država, ali bi ga sprovodio niz ovlašćenih subjekata (vladinih, neprofitnih, privatnih ili zdravstvenih) specijalizovanih za različita područja. Svaki roditelj mogao bi odabrati pružaoca usluge kućnih posjeta, a svaki pružalac te usluge morao bi osmisliti kreativna rješenja za izgradnju povjerenja.

Kao treće, zamislite lokalna udruženja za pružanje njege u kojima bi se stanovnici jedne zajednice okupili kako bi organizovali povoljno i fleksibilno pružanje usluga njege. Porodice učlanjene u takvo udruženje međusobno bi upoređivale svoje dnevne rasporede, potrebe za staranje i mogućnosti plaćanja. Na taj način zajedno bi pronašle rješenje koje najbolje odgovara svima, čak i ako to znači da ne bi sve porodice plaćale isti iznos ili uložile jednako vremena. Odrasli koji imaju mogućnost da rade od kuće uskladili bi svoje rasporede kako bi radnim danima u smjenama brinuli o svojoj djeci i djeci drugih članova. Oni čije se radno vrijeme mijenja, mogli bi se s komšijama dogovoriti o fleksibilnim rješenjima i kod njih ostavljati djecu na čuvanje.

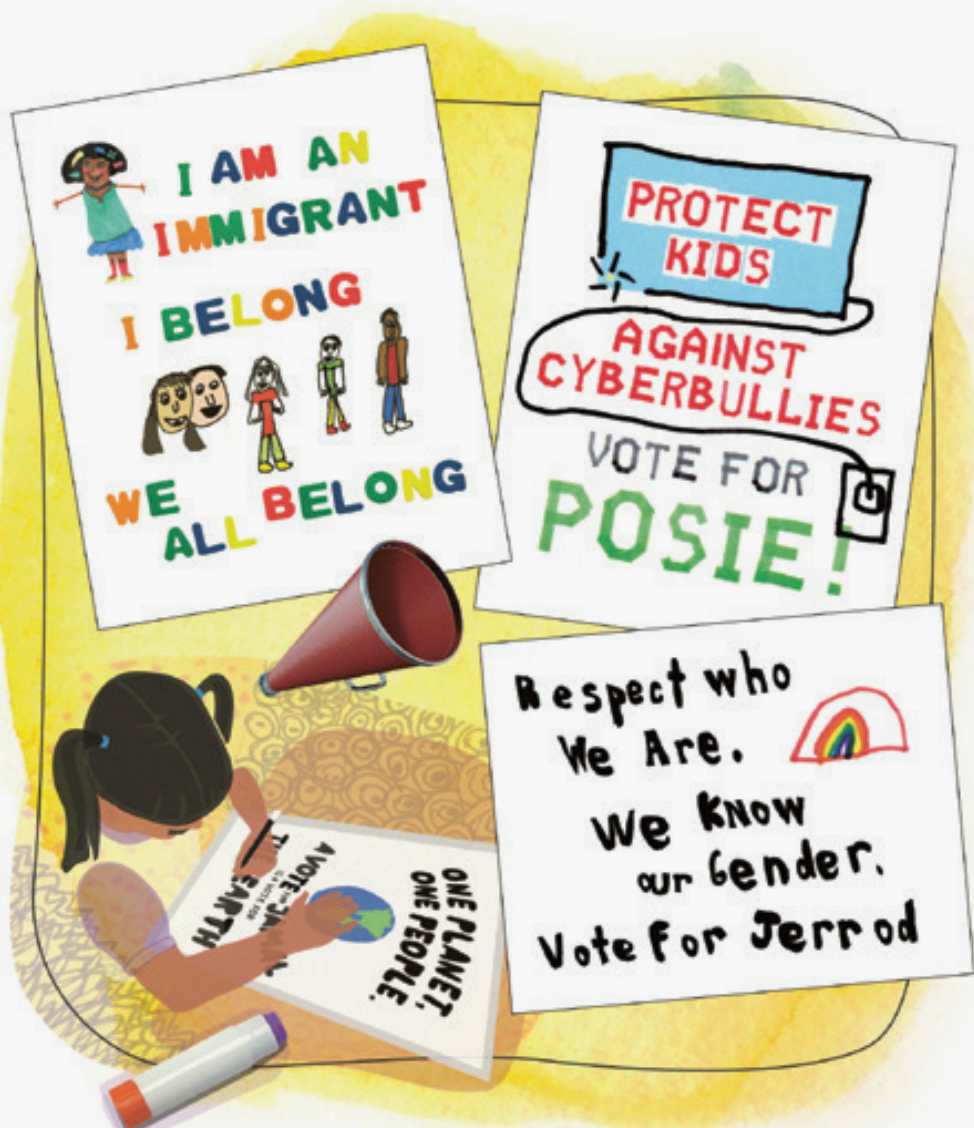
Pandemija nam je pokazala i koliko svjetska ekonomija zavisi od dostupnosti staranja za djecu, u domovima, vrtićima i školama.

Nove prilike u doba nakon pandemije virusa korona

Kad bismo se nakon pandemije vratili na staro, to bi bila propuštena prilika. Ta situacija donijela nam je niz teškoća, ali i otvorila mnoga vrata. Na primjer, pokazala nam je da naši životi – na nivou pojedinca, zajednice i svjetskog stanovništva – zavise od zdravlja pojedinaca, zajednica i naroda na drugom kraju svijeta. U narednim godinama svoju djecu moraćemo da naučimo solidarnosti. To će biti dio budućih kretanja koja smo u organizaciji Capita nazvali 'revolucijom međuljudskih odnosa' (Capita, 2019, dostupno na internetu).

Artefakti budućnosti: dječji savjeti osnovani radi promovisanja građanskog aktivizma i svijesti te za uključivanje dječjih potreba i mišljenja u donošenje javnih odluka

* Na slici su leci s natpisima: 'Ja sam imigrant, za sve nas ima dovoljno mjesta pod suncem', 'Zaštitite djecu od internetskog nasilja, glasajte za Posie!', 'Poštujte naše odluke. Mi znamo kojeg smo roda. Glasajte za Džeroda', 'Jedna planeta, jedan svijet'

Autorka: Julie Mader-Meersman

Nova iskustva s nastavom od kuće i na daljinu podsjetila su nas na važnost vaspitno-obrazovnih radnika i pružalaca brige za djecu, kao i na hrabrost osoba koje se brinu o zdravstvenoj zaštiti. To je prilika da u ekonomijama budućnosti navedena zanimanja učinimo privlačnima i visokocijenjenima.

Pandemija nam je pokazala i koliko svjetska ekonomija zavisi od dostupnosti staranja za djecu – u domovima, vrtićima i školama. Budući da je koncept 'kapitalizma zainteresovanih strana' (Samans i Nelson, 2020) sve popularniji, donosioci korporativnih odluka mogli bi se podstaći da više uzimaju u obzir potrebe i brige svojih zaposlenih, zainteresovanih strana ili klijenata koji imaju djecu.

Primjer drugim zemljama može biti Finska, koja je svoj plan za period nakon pandemije izradila uz primjenu strateškog predviđanja. Projekat nacionalnog predviđanja sproveden 2020. pomogao je Finskoj da izradi program za narednu deceniju. Riječima istraživačke grupe za strateško promišljanje Demos Helsinki (Minkkinen i sar., 2020):

'Moglo bi se reći da nakon ove krize još manje znamo što nam budućnost donosi. Budućnost sada ne izgleda kao predvidljiv nastavak prošlosti; više ne znamo što je vjerovatno i što je sve moguće.'

➔ Ovaj članak dostupan je na [earlychildhoodmatters.online/2020-21](https://www.earlychildhoodmatters.online/2020-21)

LITERATURA

Capita (2019, onlajn): *A relational revolution: rebuilding the good society*. Capita Social. Dostupno na: <https://www.capitasocial.org/capita-ideas/2019/6/21/a-relationalrevolution-rebuilding-the-good-society> (pristupljeno u maju 2020).

KnowledgeWorks Foundation i Capita (2019): *Foundations for Flourishing Futures: A look ahead for young children and families*. Cincinnati OH/ Greenville SC: KnowledgeWorks Foundation/ Capita. Dostupno na: <https://knowledgeworks.org/wp-content/uploads/2019/10/flourishing-futures-childrenfamilies.pdf> (pristupljeno u maju 2020).

Minkkinen, M., Pouru, L. i Neuvonen, A. (2020): *Foresight enables to prepare for crisis but also look beyond them*. Demos Helsinki. Dostupno na: <https://www.demoshelsinki.fi/en/2020/04/02/foresight-enables-to-preparefor-crisis-but-also-look-beyond-them/> (pristupljeno u maju 2020).

Samans, R. i Nelson, J. (2020): *Taking stakeholder capitalism from principle to practice*. World Economic Forum. Dostupno na: <https://www.weforum.org/agenda/2020/01/stakeholder-capitalism-principle-practicebetter-business> (pristupljeno u maju 2020).

Dostupnost ovih članaka o ranom djetinjstvu na crnogorskom jeziku omogućena je partnerskom inicijativom Fondacije Bernard van Leer i Međunarodne organizacije Korak po korak (ISSA), u saradnji sa Pedagoškim centrom Crne Gore, članom ISSA.

